

בית הספר הפתוח "השיטה" ויסודי

קצת עלינו

בית הספר הפתוח ברחובות הוא בית ספר ייחודי, רשמי, מוכר וקיים כבר 43 שנה. בית החינוך שלנו הוא 14 שנתי מטרום חובה ועד י"ב. החינוך הפתוח מושתת על האמונה שחופש הבחירה מאפשר לילדים וילדות להתפתח כאנשים שידעיהם לקבל החלטות עבור עצמם ולקחת אחריות על חייהם. בית הספר מהווה מרחב של התנסות בקבלת החלטות עצמאית בכל התחומים כולל, כולל האפשרות "לטעות" וללמוד מתוך ההתנסות. למידה באשר היא מתרחשת בכל זמן ובכל מקום. נושאי הלימוד יכולים להיות קטורים לתחומי ידע אך, לא פחות חשוב, להיכרות וחקירה-עצמית ולהבנה של יחסי חברתיים ובין-אישיים.

התפיסה החינוכית ביסודי

- התפיסה החינוכית של בית הספר דוגלת בחינוך חופשי-פתוח ומבוססת על מספר עקרונות:
- הזכות לחירות - הנחת היסוד של החינוך הפתוח הנה שילדים, כבר בגיל צעיר, זכאים מסוגלים ורוצים לקבל החלטות עבור עצמם.
  - "הילד הוא טוב מיסודו. אם ננתק את הילד מאימת הכפייה המוסרית של עולם המבוגרים, הוא ימצא את דרכו להיות מאושר, שזו התכלית של החינוך" (א.ס. נל, "סאמרהיל")
  - למידה רב גילאית - ילדים למידים יחד סביב תחומי עניין משותפים, היכולות והכישורים שלהם. ולא על פי הגיל הכרונולוגי.
  - חונכות אישית- ליווי הילדים בבחירות שלהם
  - ערך שיוויון הפעילות- למידה מתרחשת בכל זמן ובכל מקום. למידה בחצר, במגרש הכדורגל שוות ערך ללמידה של מקצועות הליבה.
  - שייכות מעורבות קהילתית - פיתוח קשרים עם וותיקי השכונה. שיח משותף עם ילדים צוות והורים (אסיפת כוללן)
- דיאלוג - הנחת המוצא של הדיאלוג הינה שכל אדם זכאי ליחס של כבוד וכי כל בני האדם נולדו שווים. התנאים לדיאלוג הנם הקשבה כנה ואמיתית, כבוד לשונות ותשומת לב לצרכים של כל השותפים. ילדים, צוות והורים.

מרחבי לחידה רבגילאיים

מועדון הילדים/ הבית של ענת היועצת

המועדון מצוּב כמו בית ובו פינות רכות, שולחנות וכיסאות שונים המותאמים לצרכים ולמטרות שונות. במועדון מטבח המאפשר ביטול משותף או הכנת ארוחת עשר אישית כגון חימום טוסטים, חימום אוכל אישי, הכנת מנות חמות וכד'. בנוסף, המועדון מתפקד כמעין סדנת יצירה בה הילדים מוזמנים ליצור וליזום לעיתים באופן חופשי ולעיתים באופן מכוון. במועדון ספרייה בה מוצגים הספרים באופן מזמין כמו גם מבחר גדול של משחקי קופסא. המועדון הינו מרחב רב גילאי המאפשר אינטראקציה מגוונת, המעבירה מסר של סובלנות, כבוד, התמודדות עם שוני, למידת עמיתים וחברות, ובעלת חשיבות רבה ביותר לפיתוח השכלי של הילדים וקידום בטווח ההתפתחות המשוער שלהם, מבלי לתייגם ולמיינם, ובפיתוח כישוריהם החברתיים. את המועדון מובילה ענת יועצת בית הספר ורויטל מורת מרחב.

החצר שלנו

חצר בית הספר היא הכיתה הגדולה ביותר ביותר. לרוב החצר מלאה בילדים משחקים, משוחחים מקיימים אינטרקציות חברתיות ולומדים לפתור קונפליקטים בעצמם או בתיווך מבוגר. בחצר מתקיימת למידה רגשית חברתית. על החצר אמון מורה שתפקידו להתבונן בילדים בעיניים טובות לעזור כשעולה הצורך אך גם להפעיל שיקול דעת שלא להפריע למשחק או ליכולת שלהם למצוא. פתרונות יצירתיים בעצמם.

סרט על בית ספר סאמר היל באנגליה
בהשראתו הוקם בית הספר

מרחבי למידה רבגילאיים

ספריית

בית הספר

ע"ש נירה עפרוני מקימת
בית הספר

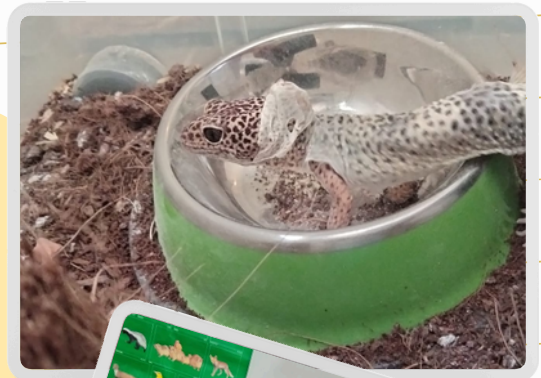

ספריית בית הספר היא מרחב למידה שקט פורמלי ובלתי פורמלי. מתקיימות בה פעילויות מגוונות כמו קריאה להנאה, שעת סיפור, מפגשי סופרות, קורסים ועוד. פעילויות שיוזמים הילדות/ים או הצוות. ציון ימים מיוחדים, פעילויות בהובלת הילדים או הצוות החינוכי. הספרייה משמשת מרכז לפיתוח והעצמה אקדמי וחברתי תוך טיפוח אקלים מיטבי ומהווה מוקד תרבות. את הספרייה שלנו מובילה דנה, בוגרת בית הספר.

המרחב הזואולוגי

המרחב הזואולוגי הינו מרחב למידה והכלה רבגילי אותו הקימה אביטל מנשה המורה למדעים. במרחב בעלי חיים רבים, יונקים, זוחלים וחרקים שונים. מרבית החיות הגיעו אלינו מפני שלבעלים הקודמים לא הייתה אפשרות להמשיך לטפל בהם ולנו יש האפשרות להציע להם בית חם. המרחב מהווה מקום בטוח, מכיל ומרגיע, בו כל ילדה יכולים ללמוד ולהביע את עצמם בדרך הייחודית להם. הילדים אמונים על הטיפול בחיות- האכלה, ניקיון, הברשה, שחרור חיות, מעקב אחר בקיעת ביצים ועוד ועוד. במרחב שמים דגש על הצרכים, רצונות, שפת גוף של החיות והבנה של עולמם הפנימי. הלמידה המעמיקה על החיות מעוררת אצל הילדים רגשות שונים החל מהזדהות, גועל, רתיעה, פחד, רצון לטפל ולעזור ועוד.

הקשר הבין דורי

בשנים האחרונות נרקם קשר הדדי מיוחד וחס בין ילדי בית הספר וותיקי השכונה שאותו מובילה יועצת בית הספר. הקשר נמשך גם בתקופת הקורנה והמלחמה. פעמיים בשנה יוצאים ילדי וילדות בית הספר לחלוקת ברכות ושי לוותיקי השכונה. הוותיקים מגיעים להתנדב בבית הספר ולהעביר פעילויות לילדים כמו קריאת סיפור, חוג סריגה אמנות ועוד.

אסיפת כולם/ן

גוף המתכנס אחת לשבוע במטרה לדון בענייני בית ספר השוטפים, עיסוק בדילמות, פתרון בעיות, הצעה ופיתוח יוזמות בתחומי הלמידה ועיצוב בית הספר, קבלת החלטות ופיתוח כישורים מיומנויות שיח ועמידה מול קהל. לאספה מוזמנים כל חברי הקהילה.

קורסים רב גילאים

"למידה משמעותית" הינה מפגש של שלושה גורמים: ערך, מעורבות ורלוונטיות. לשיטתנו, למידה המבוססת על תהליך בחירה תמיד תהיה משמעותית היות והיא מבטיחה את המעורבות והרלוונטיות ללומד. למידה כזו מאפשרת למידה מתוך מוטיבציה פנימית – שהיא "הדלק" של הלמידה. בבית הספר הפתוח איננו כופים על הילדים למידה, אנחנו מזמינים את הילדים להצטרף ע"פ תחומי העניין שלהם/ן לקורסים/מרכזי למידה/ מפגשים המתקיימים בבית הספר, אך איננו כופים/מכריחים את הילדים ללמוד. גם לא לימודי ליבה. הילדים בוחרים בכל רגע נתון, מה לעשות, היכן להיות ועם מי. לרשותם מערכת קורסים רבגילית ממנה הסן יכולים לבחור או שלא. פה חשוב לציין כי אין צלולים בבית הספר. הרציונאל הוא שאיננו רוצים לקטוע את פעילות הילדים וזרימתה החופשית. גם אורך השיעור/מפגש הינו גמיש ונתון לשיקול דעתם של הילדים והמבוגרות/ים.

להאזנה באודיו קאסט שלנו
לחצו כאן

דיאלוג

המפגש האנושי הבלתי-אמצעי בין בני אדם הנו אחד מיסודות החינוך הפתוח. דיאלוג מתרחש במפגש בין הילדים לבין עצמם, בין מבוגרים לילדים ובין המבוגרים לבין עצמם. הנחת המוצא של הדיאלוג הינה שכל אדם זכאי ליחס של כבוד וכי כל בני האדם נולדו שווים. התנאים לדיאלוג הנם הקשבה כנה ואמיתית, כבוד לשונות ותשומת לב לצרכים של כל השותפים. ניתן לומר כי "ההבדל בין דיאלוג אמיתי וזה שאינו, הוא ההבדל בין להקשיב לבין לשמוע" (תלמידת תיכון בבית הספר הפתוח). דיאלוג זה, מתרחש במרחב הבין אישי אך גם במפגש של האדם עם הטבע ועם יצירות הרוח האנושיות. היכולת לקיים דיאלוג קשוב ואמפטי בין אדם לחברו הנה הבסיס לקשר דיאלוגי ולמפגש אותנטי ועמוק עם מושאי הלמידה הרצויים – מדעי הטבע מחד ומדעי הרוח מאידך. הלימוד הנו לימוד אשר נמנע מהחפצה של מושאים אלה ומתייחס למושאי הלמידה מתוך גישה סקרנית ומחוברת (engaged)

"המעשה החינוכי הוא זה המגשים באופן המלא ביותר את הזיקה הדיאלוגית, שכן, בניגוד למעשים אנושיים אחרים, הנובעים ממטרות ומאינטרסים שונים ומשונים, מעשה החניכה הוא מעשה המרוכז כל-כולו בדיאלוג עצמו".
(דר' רזי גורן בהמשך למרדכי מרטין בובר)

עקרון שוויון ערך הפעילות - לעידה בחינוך הפתוח

למידה, באשר היא, יכולה להתקיים בכל מקום ובכל זמן. הנחת היסוד שלנו היא שלמידה משמעותית מושתתת על סקרנות ומוטיבציה פנימית. למידה בחינוך הפתוח היא התהליך שבו ילד/ה בוחר/ת להתעמק, לחקור ולהבין נושא כלשהו. למידה פתוחה מייחסת ערך שווה לכל תחום דעת ולכל עיסוק או "חוסר-עיסוק" ללא כל העדפה. נושאי הלימוד יכולים להיות קשורים לתחומי ידע אך, לא פחות חשוב, להיכרות וחקירה-עצמית ולהבנה של יחסים חברתיים ובין-אישיים.

הנחת המוצא של תפיסה זו הנה שמוטיבציה פנימית הנה תנאי הכרחי ללמידה משמעותית בבסיסי הלמידה, 'המיומנויות' חשובות לנו הרבה יותר מן 'הידע'.

פה חשוב לציין כי אין צלצולים בבית הספר. הרציונאל הוא שאיננו רוצים לקטוע את פעילות הילדים וזרימתה החופשית. גם אורך השיעור הינו גמיש ונתון לשיקול דעתם של המורות ושל הילדים.

לעידה רבגילית

כשם שבחיים הבוגרים אנו לא בוחרים את החברים שלנו על פי שנת הלידה, אלא על פי תחומי עניין משותפים. אנו רוכשים חברים בני גילאים שונים, מדוע לא ליישם זאת כבר בבית הספר באופן שאינו מתעלם מיתרונותיה של הלמידה הגילית?

למידה במסגרת רב גילית מאפשרת גמישות במיוחד כאשר היא משולבת במרחבי מפגש ולמידה, במערכת הקורסים ולמעשה בכל נוצרים קשרים חברתיים מגוונים בין תלמידים בגילאים שונים על סביב תחומי עניין משותפים. האווירה הבית ספרית מעודדת ללמוד עם שכבת גיל אחרת לפי הרצון או היכולת להתחבר עם חברים משכבות אחרות.

היבט נוסף של הרב-גילית הינו תלמידים בוגרים הבוחרים מרצונם החופשי ללמד צעירים (בדרך כלל בתחומי עניין

אישיים). פעילויות אלו הן רווח נקי לכל הצדדים – גם לבוגרים החשים שהם עושים דבר

משמעותי ותורמים מעצמם

לטובת הקהילה, גם לצעירים הצעירים השמחים ללמוד עם הבוגרים.

לרב-גילאיות חשיבות רבה להתפתחות החברתית והרגשית ולתחושת שוויון הערך של הילדים.

הוראה איכותית משתמשת בסקרנות האנושית לטובת למידה"
עצמית ועצמאית. לילדים יש את היכולת ללמד את עצמם
מידע מורכב ולהפכו לידע. הם עושים זאת דרך סקרנות,
רלבנטיות וחופש ותוך כדי התארגנות עצמית המותאמת
למציאות שלהם."
(סוגטה מיטרה, "חור בקיר")

תפקיד ההוראה האיכותית לגלות ולטפח את"
הכישרון החבוי בכל תלמיד/ה. לכל אדם יש
בשרון בלשהו, אותו הוא יכול
להוציא לפועל, אם מספקים לו את התנאים
המתאימים. התנאי לכך הוא שתהיה לו
סביבה תומכת בשנים המעצבות,
בלומר בילדות. כדי להשיג זאת, על המערכת
להיות מיוסדת על שלושה כללים בסיסיים:
גיוון, טיפוח סקרנות ואמות
מידה אינדיבידואליים". (קו רובינסון)

"הילד הוא טוב מיסודו. אם ננתק את
הילד מאימת הכפייה המוסרית של עולם
המבוגרים, הוא ימצא את דרכו להיות
מאושר, שזו התכלית של החינוך"
(ס. ניל, "סאמרהיל")

כל האנשים סקרנים מטבעם. לכן הלמידה
היעילה, העמוקה ובעלת השלכות לטווח
ארוך קורית כאשר היוזמה ללמידה
והעיסוק בלמידה הם של הלומד. כל בני
האדם הם יצירתיים אם מניחים להם
לעסוק בתחום בו הם מוכשרים. ערבוב
גילאים מקדם צמיחה של כל חברי הקבוצה
"וחופש חיוני לפיתוח אחריות אישית
(דניאל גרינברג)

התמיכה בתהליכי הלמידה נערכת"
במסגרת שבה המבוגר משתתף,
תומך, מכוון ומתווך תהליכי למידה
על כל
היבטיהם. ההוראה מותאמת
לסגנון הלמידה האישי של
התלמיד/ה, "הגיוון האנושי דורש
שהמסגרת הלימודית תכיר
בשונות ובייחודיות של כל אדם"
(יעקב הבט).

מנהל להיות בקשר

הדגניות 28, חבצלת רחובות

08-9357799

shitaschool2020@gmail.com

